

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 107/2022-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Matejom Csenkym, advokátska kancelária, Paulínska 17, Trnava, pracovisko Moyzesova 8, Piešťany, proti oznámeniu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. IV/3 Pz 1/21/1000-6 z 11. mája 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 9. júla 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces podľa čl. 47 ods. 1 a 2 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) oznámením Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) č. k. IV/3 Pz 1/21/1000-6 z 11. mája 2021. Navrhuje napadnuté oznámenie zrušiť a vec vrátiť generálnej prokuratúre na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi bolo uznesením vyšetrovateľa Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odboru [REDAKOVANÉ] (ďalej len „vyšetrovateľ Policajného zboru“) pod ČVS: PPZ-266/NKA-VY4-2019 z 18. júna 2021 podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie pre pokračujúci obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 a ods. 4 písm. a) Trestného zákona spáchaného formou účasti podľa § 21 ods. 1 písm. d) Trestného zákona (pomocník).

3. Proti uzneseniu o vznesení obvinenia podal sťažovateľ sťažnosť (z 29. júna 2020), ktorú prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „špeciálna prokuratúra“) uznesením č. k. VII/3 Gv 59/19/1000-390 z 13. augusta 2020 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

4. Uvedené rozhodnutie špeciálnej prokuratúry bolo uznesením generálnej prokuratúry č. k. XVI/2 Pz 124/20/1000-4 z 21. decembra 2020 postupom podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku na návrh sťažovateľa zrušené, pretože ním bol porušený zákon v § 193 ods. 1 písm. c), § 176 ods. 2 a § 2 ods. 7, 10 a 12 Trestného poriadku v neprospech sťažovateľa.

5. Po vrátení veci na opätovné konanie a rozhodnutie prokurátor špeciálnej prokuratúry uznesením č. k. VII/3 Gv 59/19/1000-538 z 18. januára 2021 sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu o vznesení obvinenia opäť podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

6. Sťažovateľ aj proti tomuto v poradí druhému rozhodnutiu špeciálnej prokuratúry a taktiež proti samotnému uzneseniu vyšetrovateľa Policajného zboru o vznesení obvinenia znova podal návrh na ich zrušenie podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku. Generálna prokuratúra oznámením č. k. IV/3 Pz 1/21/1000-6 z 11. mája 2021 sťažovateľa upovedomila, že preskúmaním namietaného právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia nezistila porušenie zákona, ktoré by odôvodňovalo jeho zrušenie, preto návrhu sťažovateľa nevyhovela.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Proti napadnutému oznámeniu generálnej prokuratúry túto ústavnú sťažnosť, v ktorej sťažovateľ tvrdí, že uznesenie generálnej prokuratúry z 21. decembra 2020 a jej oznámenie 11. mája 2021 sú vo vzájomnom rozpore, pritom k zmene dôkaznej situácie, ako aj kvalitatívnej stránky namietaného uznesenia špeciálnej prokuratúry č. k. VII/3 Gv 59/19/1000-538 z 18. januára 2021 nedošlo. Generálna prokuratúra sa podľa názoru sťažovateľa v rámci svojho oznámenia z 11. mája 2021 postavila do pozície pomocníka špeciálnej prokuratúry bez toho, aby na to boli splnené zákonné dôvody.

8. Sťažovateľ zdôraznil, že generálna prokuratúra v uznesení z 21. decembra 2020 konštatovala okrem porušenia § 193 ods. 1 písm. c) a § 176 ods. 2 Trestného poriadku aj porušenie ustanovení § 2 ods. 7, 10 a 12 Trestného poriadku uznesením špeciálnej prokuratúry z 13. augusta 2020 v neprospech sťažovateľa, t. j. účelom zrušenia tohto rozhodnutia nebola a ani nemohla byť len jeho nepreskúmateľnosť, ako to interpretoval prokurátor špeciálnej prokuratúry v uznesení z 18. januára 2021 a generálna prokuratúra v oznámení z 11. mája 2021, pretože generálna prokuratúra v prípade nepreskúmateľnosti rozhodnutia napadnutého postupom podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku vo všeobecnosti zrušuje uznesenia výlučne na základe porušenia § 193 ods. 1 písm. c) a § 176 ods. 2 Trestného poriadku, a nie aj z dôvodu porušenia § 2 ods. 7, 10 a 12 Trestného poriadku. Argumentácia sťažovateľa proti rozhodnutiam vyšetrovateľa Policajného zboru a špeciálnej prokuratúry bola teda dôvodná aj vo vzťahu k namietanej právnej kvalifikácii skutku kladenému mu za vinu, ako aj absencii takých skutkových okolností, ktoré by zakladali dôvodnosť podozrenia zo spáchania stíhaného trestného činu.

9. Poukazujúc na príslušné časti uznesenia generálnej prokuratúry z 21. decembra 2020, je podľa sťažovateľa zrejmé, že generálna prokuratúra sa venovala aj skutkovým okolnostiam tykajúcim sa dôvodnosti trestného stíhania sťažovateľa, trestnosti skutku a jeho právnej kvalifikácii, ku ktorým zároveň vyjadrila svoj právny názor, ktorým bol prokurátor špeciálnej prokuratúry viazaný, avšak nerešpektoval ho a neriadil sa ním pri svojom rozhodovaní 18. januára 2021. Týmto záväzným právnym názorom generálnej prokuratúry sa neriadil ani prokurátor generálnej prokuratúry pri vydaní oznámenia z 11. mája 2021. Takýto postup považuje sťažovateľ za arbitrárny a ústavne neakceptovateľný.

10. Sťažovateľ zvýraznil, že z uznesenia generálnej prokuratúry z 21. decembra 2020 bolo zrejmé, že dôvodnosť podozrenia zo spáchania trestného činu sťažovateľom nebola daná, resp. že existovali také pochybnosti, ktoré bolo potrebné vyriešiť v rámci rozhodovacej kompetencie prokurátora špeciálnej prokuratúry, k čomu v jej uznesení z 18. januára 2021 nedošlo (došlo podľa názoru sťažovateľa len k bezvýznamnému doplneniu niektorých častí bez toho, aby takéto rozhodnutie napĺňalo podmienky preskúmateľnosti). Podľa sťažovateľa generálna prokuratúra paradoxne nekriticky akceptovala takýto spôsob vysporiadania sa s námietkami. Rovnako nekriticky generálna prokuratúra prevzala argumentáciu vyšetrovateľa Policajného zboru uvedenú v uznesení o vznesení obvinenia bez toho, aby táto argumentácia mala právny a skutkový základ vo vykonaných dôkazoch. Podľa sťažovateľa je zaujímavé, že tieto skutočnosti neboli pre generálnu prokuratúru postačujúce pri vydaní uznesenia z 21. decembra 2020, pritom s odstupom pár mesiacov už dostačujúce boli, a to bez toho, aby došlo k zmene dôkaznej situácie, prípadne k zosilneniu dôvodnosti podozrenia zo spáchania trestného činu sťažovateľom na podklade konkrétnych dôkazov.

11. Takýto postup generálnej prokuratúry je podľa sťažovateľa nepreskúmateľný. Generálna prokuratúra mu v oznámení nedala preskúmateľné a dôvodné odpovede. Jej argumentácia je založená na subjektívnych a ničím nepodložených domnienkach, rovnako ako to bolo pri vydaní uznesenia o vznesení obvinenia a následných rozhodnutiach prokurátora špeciálnej prokuratúry. Z oznámenia generálnej prokuratúry nie je podľa sťažovateľa zistiteľné, na základe akých konkrétnych právnych úvah došlo k takej diametrálne odlišnej zmene v posudzovaní jeho námietok týkajúcich sa dôvodnosti trestného stíhania a samotnej právnej kvalifikácie.

12. Sťažovateľ zhrnul, že je evidentný absolútny vzájomný rozpor medzi argumentáciou generálnej prokuratúry uvedenej v uznesení z 21. decembra 2020 a v oznámení z 11. mája 2021, a to bez toho, aby v medziobdobí medzi ich vydania došlo k zmene dôkaznej situácie v predmetnej trestnej veci. Teda za rovnakých okolností a rovnakej dôkaznej situácie došlo k diametrálne odlišnej interpretácii právneho názoru generálnej prokuratúry, čo sťažovateľ považuje za arbitrárne a nepreskúmateľné. Podstatný obsah uznesenia generálnej prokuratúry je v diametrálnom rozpore so závermi jej oznámenia. Pritom k zmene rozhodujúcich okolností, z ktorých obe rozhodnutia vychádzali, absolútne neprišlo. Zmenu právneho názoru generálnej prokuratúry si sťažovateľ vysvetľuje tým, že obe rozhodnutia boli vydané, resp. vypracované inými prokurátormi generálnej prokuratúry. Generálna prokuratúra pri vybavení druhého podania sťažovateľa podľa § 363 Trestného poriadku neuplatnila svoju právomoc v rozsahu, ktorý jej vyplýval z právnej úpravy, teda konala arbitrárne.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Ústavný súd v prvom rade pripomína, že ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených. V prebiehajúcom trestnom konaní, resp. v konaní, ktoré bolo iba začaté, možno i prípadné protiústavné procesné pochybenia napraviť v rámci celého konania obvyklým a zákonom predvídateľným spôsobom, a to predovšetkým samotnými všeobecnými súdmi. Ingerenciu ústavného súdu do rozhodovania orgánov činných v trestnom konaní je preto v prípravnom trestnom konaní potrebné považovať, azda s výnimkou úplne mimoriadnej situácie, za neprípustnú.

14. Spravidla teda až po právoplatnom skončení trestného konania možno na ústavnom súde namietať také pochybenia verejnej moci, ktoré neboli odstránené v jeho dovtedajšom priebehu a ktoré mohli vo svojich dôsledkoch spôsobiť porušenie práv a slobôd (m. m. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07, II. ÚS 425//2017).

15. Aplikujúc princíp subsidiarity na trestné konanie, ústavný súd tiež zdôrazňuje, že trestné konanie je od svojho začiatku až do konca procesom, v rámci ktorého sa pri vykonávaní jednotlivých úkonov môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní, ako aj v predmetnej veci konajúcich všeobecných súdov naprávať, resp. korigovať jednotlivé pochybenia, ku ktorým došlo v predchádzajúcich štádiách trestného konania.

16. Platná právna úprava trestného konania umožňuje sťažovateľovi aj v ďalšom štádiu trestného konania v rámci uplatnenia práva na obhajobu právne účinným spôsobom namietať porušenie svojich základných práv a slobôd, ku ktorým malo podľa jeho názoru dôjsť v predmetnej trestnej veci, a to na hlavnom pojednávaní, prípadne prostredníctvom riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov. Inak povedané, v rámci práva na obhajobu možno uplatniť aj argumentáciu týkajúcu sa zákonnosti a ústavnosti postupu orgánov činných v trestnom konaní v rámci prípravného konania na hlavnom pojednávaní pred prvostupňovým súdom, prípadne využitím opravných prostriedkov (odvolania a dovolania) v trestnom konaní (II. ÚS 498/2020).

17. Z argumentácie sťažovateľa možno jednoznačne a zreteľne vyvodiť, že podstata jeho námietok spočíva v nesúlhanse s vyhodnotením skutkových zistení (dôkaznej situácie) generálnou prokuratúrou a pred ňou špeciálnou prokuratúrou, ktoré v konaní sťažovateľa nachádzali naplnenie všetkých znakov skutkovej podstaty stíhaného trestného činu vo forme pomoci, t. j. sťažovateľ atakuje postup a rozhodnutia orgánov činných vo fáze prípravného trestného konania, keď o odôvodnenosti, a teda zákonnosti (ale aj ústavnosti) jeho trestného stíhania zatiaľ meritórne nerozhodoval orgán, ktorý ako jediný je oprávnený vysloviť vinu sťažovateľa, teda príslušný všeobecný súd. Podľa názoru ústavného súdu platná a účinná právna úprava umožňuje sťažovateľovi ako obvinenému v ďalšom štádiu trestného konania (po podaní obžaloby v súdnom konaní, ak nedôjde k zastaveniu trestného stíhania v prípravnom konaní) namietať právne účinným spôsobom opodstatnenosť jeho trestného stíhania, a tým sa domôcť zároveň ochrany svojich základných práv. Tak ako súd prvého stupňa, ktorý bude oprávnený konať a rozhodovať v danej trestnej veci po skončení prípravného konania, aj odvolací súd v prípade podania odvolania v predmetnej trestnej veci sú súdmi s plnou jurisdikciou, v právomoci ktorých je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností prípadu vrátane zákonnosti a ústavnosti

vznesenia obvinenia sťažovateľovi (obdobne napr. III. ÚS 75/05, III. ÚS 347/2011, III. ÚS 388/2015).

18. Navyše, je nutné skonštatovať, že aj samotné vyšetrowanie v predmetnej trestnej veci nie je skončené (v čase podania ústavnej sťažnosti ústavnému súdu, pozn.) a že postavenie sťažovateľa mu už v rámci prípravného konania dáva plnú potenciú aktívne zasahovať do objasňovania skutkovo relevantných okolností a skutočností kladených mu za vinu.

19. Z uvedených skutočností možno dospieť k záveru, že sťažovateľ bude mať možnosť domáhať sa ochrany svojich práv v konaní pred všeobecnými súdmi, čím je nateraz vylúčená právomoc ústavného súdu, a to je dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti aj podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

20. Napriek uvedenému sa ústavný súd oboznámil s obsahom napadnutého oznámenia a podľa jeho názoru dôvody uvedené v napadnutom oznámení, pre ktoré považovala generálna prokuratúra vznesenie obvinenia sťažovateľovi za opodstatnené a zákonné, sú úplné, logické a presvedčivé, predstavujúce výsledok racionálnej úvahy. Ústavný súd ich preto považuje za legitímne a právne akceptovateľné. Generálna prokuratúra konala v medziach svojej právomoci a v súlade s na vec sa vťahujúcimi ustanoveniami zákona preskúmala podstatu argumentov sťažovateľa a predostrela svoje argumenty, ktoré ju viedli k záveru o opodstatnenosti vzneseného obvinenia. Jej závery sa rozhodne nejavia ako svojvoľné a v štádiu prípravného konania neudržateľné, v dôsledku čoho ich teda nemožno považovať za arbitrárne. V tejto súvislosti ústavný súd akcentuje, že mu neprináleží vyjadrovať sa k právnej podstate skutočností, na podklade ktorých bola vyvedená trestnoprávna zodpovednosť sťažovateľa, ani hodnotiť a „vážiť“ jednotlivé argumenty s cieľom skúmať ich primeranosť – dôvodnosť, resp. to, či sú alebo nie sú postačujúce na záver o trestnoprávnej zodpovednosti.

21. Generálna prokuratúra zároveň dala odpoveď aj na sťažovateľom tvrdenú diametrálnu odlišnosť (rozpor) záverov uvedených v jej uznesení z 21. decembra 2020 a záverov prijatých v uznesení špeciálnej prokuratúry z 18. januára 2021, ktoré korešpondovali so záverom oznámenia z 11. mája 2021.

22. Skutočnosť, že právne závery generálnej prokuratúry sú odlišné od predstáv sťažovateľa, nie je dôvodom na spochybňovanie zákonnosti a ústavnosti vybavenia jeho návrhu na postup podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku. Postupom generálneho prokurátora v súlade s Trestným poriadkom nemohlo teda dôjsť k porušeniu práva sťažovateľa domáhať sa ochrany svojich práv podaním návrhu na postup podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku a závery vyslovené v napadnutom upovedomení generálneho prokurátora nie sú arbitrárne, nelogické ani laxné (práve naopak) a je nutné považovať ich za výraz autonómneho prokurátorského rozhodovania, do ktorého ústavný súd nie je v konkrétnych okolnostiach tohto prípadu oprávnený zasahovať. Ústavný súd uvádza, že obsah napadnutého upovedomenia nezakladá dôvod na záver, že medzi sťažovateľom napadnutým oznámením – upovedomením generálnej prokuratúry a obsahom sťažovateľom označeného základného práva existuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o jeho porušení, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa namietajúcu porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 ods. 1 a 2 charty napadnutým upovedomením odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej

republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

23. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 23. februára 2022

Miloš Maďar
predseda senátu